

פרשת ויקהל פקודי

בלשון הקדש נחשב זכר או נקבה מ"מ אם אין בו רוח חיים דהיינו שאינו בעל חי או בן-אדם אין קפידה כ"כ אם זכר או נקבה הוא.

- **"כל נדיב לב"** (לה, כב) - ולא **"נדיב לבו"** (שם פסוק ה). **"הביאו זוזו"** - בקמץ רחב. **"זנום וטבעת וכומז"** - ורבותינו פירשו במסכת שבת דף ס"ד ע"א **"כומז"** - כאן מקום זימה ומובא הפירוש ברש"י בחומש. ובשפת-חכמים מובאת קושיה שמשמע שכומז הוא שם העצם לדבר ערוה, והלא לשוננו נקרא **לשון הקודש** לפי שאין בו מילה המורה על הערוה, ומסביר שלכן מביא רש"י את פירוש רבותינו שלפיו הוא נוטריקון - ראשי תיבות, ואינו שם עצם ממש. ע"ש. **"כל-כלי זהב"** - **"כלי"** הלמד בחיריק לא בצירי.
- **"ואת-הבשם ואת-השמן"** (לה, כח) - באתנח לכן יפסיק ואח"כ יאמר **"למאור, ולשמן המשווה"**. **"למאור"** - הלמד בשוא לא בפתח.
- **"קרא ה' בשם"** (לה, ל) - באתנח לכן יפסיק ואח"כ יאמר **"בצלאל בן-אורי בן-זוור למטה יהודה"** כמו שכתבנו בפרשת כי-תשא.
- **"בכל-מלאכת מוֹשְׁבֹת"** (לה, לג) - החית בחטף-פתח לא בשוא והשין בקמץ לא בסגול בגלל הסוף-פסוק.
- **"ועשה בצלאל ואהליאב וכל איש זוכם-לב אשר נתן ה' זכמה ותבונה בהמה לדעת לעשת את-כל-מלאכת עבדת הקדש"** (לו, א) - רש"י בגמרא ב"ק דף נ"ד ע"א מציין שלמרות שנאמר **"ועשה"** בלשון יחיד הוא נאמר על שניהם, על בצלאל ועל אהליאב והביא שם דוגמאות נוספות ללשון יחיד שבא על רבים. ועוד במסכת מכות דף י"ב ע"א אומר רש"י בד"ה **"ורצח"** שהמילה **"ועשה"** שכאן היא בלשון ציווי מחייב. הכוונה שחובה על בצלאל ואהליאב שיעשו את-כל-מלאכת עבדת הקדש שלא כמו **"ועשה ה' להם כאשר עשה לסיזון ולעוג"** (דברים לא, ד)

- **"ששת ימים תעשה מלאכה"** (לה, ב) - התנו בצירי לא בפתח.
- **"יבאו ויעשו"** (לה, ג) - הבית בחולם לא בחיריק, וכן **"ויבאו כל-איש"** בפסוק כא.
- **"את-המישכן ואת-מכסהו ואת-קרשיו ואת-בריזויו ואת-עמודיו ואת-אדניו"** (לה, יא) - **"את"** השלישי החמישי והשמיני עם ואו החיבור, והשאר **"את"** בלא ואו. ונותנים לסימן את הפסוק **"כי-סלעי ומצודתי אתה ולמען שימך תזוזני ותנהלני"** (תהלים לא, ד) שבו יש ואו החיבור במילה השלישית, החמישית והשמינית. ויש להזהר להבחין בין **"את"** ללא ואו ובין **"ואת"** עם ואו גם ביתר הפסוקים.
- **"את קלעי הזוצר את-עמודיו ואת-אדניה"** (לה, יז) - מפרש"י ז"ל הרי חנר קרוי כחל, לשון זכר ולשון נקבה, וכן דברים הרבה. וכן מפרש"י בבראשית לב, ט על הפסוק **"אלי-המוזנה האוזת"** וז"ל **"מחנה"** משמש לשון זכר ולשון נקבה, **"אם-תחנה עלי מחנה"** (תהלים כז, ג) הרי לשון נקבה. **"המחנה הזה"** (לג, ח) לשון זכר, וכן יש שאר דברים המשמשים לשון זכר ולשון נקבה. **"השמש ילא על-הארץ"** (יט, כג) הרי לשון זכר, **"מקלה השמים מולאו"** (תהלים יט, ז) הרי לשון זכר, **"והשמש זרחה על-המים"** (מלכים ז, ג, כז) הרי לשון נקבה, וכן **"רוח"**, **"והנה רוח גדולה באה"** (איוב א, יט) הרי לשון נקבה, **"ויגע בארבע פנות הבית"** (שם) הרי לשון זכר, **"ורוח גדולה וחזק מפרק הרים"** (מלכים א, יט, יא) הרי לשון זכר ונקבה, וכן **"אש"**, **"ואש ילאה מאת ה'"** (צמדזר טז, לה) לשון נקבה, **"אש להט"** (תהלים קד, ד) לשון זכר. עכ"ל. וע"ע רש"י על הפסוק ביחזקאל ב, ט **"והנה-יד שלוזה אלי והנה-בו מוגלת-ספר"**. הכלל השגור בפינו **"כל שאין בו רוח חיים זכרהו ונקבהו"** פירוש שאע"פ שכל שם עצם

- שאינו מחויב⁵⁵. בפסוק "ובלֹא־כֹה הִיתָה דִּים ... וְהוֹתֵר" (לו, ז) - המילה "וְהוֹתֵר" אינה לשון ציווי שצריך להותיר, לכן היה צריך רש"י לפרש שהיא מקור⁵⁶ כמו "וְהִכְבֵּד אֶת־לְבוֹ" (ח, יא), "וְהִכּוֹת אֶת־מוֹאֵב" (מלכים ב ג, כד), עיין שפ"ח ודקדוקי רש"י במקום.
- "שֵׁשׁ בְּיָזוּר" (לו, ח) - הקמץ במס הוא קמץ חטוף. וכן אלף של "מוֹאֲדָמִים" (לה, ז) מפני שאין טעם או מעמיד בין הקמץ לשוא או לדגש שאחריו.
 - בפרשות ויקהל פקודי מסופר על עשית המשכן וכל כליו אשר צִוּוּ בני-ישראל בפרשות תרומה ותצוה. אשר על כן נמצא בעשיה (בפרשות ויקהל-פקודי) חזרה על חלקי פסוקים או מילים שהוזכרו בצוואה (בפרשות תרומה-תצוה). אעפ"כ ישנם הבדלים והבעל-קורא שלומד בע"פ יכול בקל לטעות ולהחליף ביניהם. לדוגמא: "בְּתִים לְבָדִים" (לו, יד) הלמד בפתח וכן במעשה מזבח-העולה (לח, ה). ובפרשת תרומה (כה, כז) "לְבִתִּים לְבָדִים" הלמד בשוא. וכן "עַל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְזָכָר" (לט, ד) - "חֵבֵר" בלא ואו, אבל בפרשת תצוה (כח, ז) "אַל־שְׁנֵי קְצוֹתָיו וְזָכָר" בואו בתחילת המילה. ולגבי הבריח התיכון "וַיַּעַשׂ אֶת־הַבְּרִיזוֹ הַתִּיכֵן לְבְרִיזוֹ בַתּוֹךְ הַקְּרָשִׁים" (לו, לג) ובפרשת תרומה (כו, כח) "וְהַבְּרִיזוֹ הַתִּיכֵן בַתּוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִבְּרִיזוֹ מִן־הַקְּצָה אֶל־הַקְּצָה".

⁵⁵ ופירוש הפסוק שהוא מהפכת מלשון עבר לעתיד שה' יעשה להם - לגויים האלה - כאשר עשה לסיחון ולעוג, והוא ספור דברים של מה שעתיד להיות בארץ כנען אבל אין פה לשון ציווי המחייבת. אבל בפסוק שלנו בא עתיד במקום ציווי ולכן פירושו שחייבים בצלאל ואהליאב לעשות. וזה צד אחד בגמרא במסכת מכות "ורצח גואל הדם" שיש עליו מצוה להרוג את הרוצח.

⁵⁶ עיין במאמר בנושא בפרשת כי-תצא.